

Rapport

Projectnummer: 51000989

Referentienummer: NL21-6488002697650

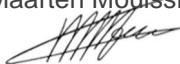
Datum: 19-10-2021

Verkennd natuuronderzoek De Born Oost te Wageningen

Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur

Definitief

Verantwoording

Titel	Verkennend natuuronderzoek De Born Oost te Wageningen
Subtitel	Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur
Projectnummer	51000989
Referentienummer	NL21-648800269-7650
Revisie	D2
Datum	19-10-2021
Auteur	Raisja Spijker
E-mailadres	raisja.spijker@sweco.nl
Gecontroleerd door	Mark Grutters
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Maarten Mouissie
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Kader van het onderzoek	5
1.2	Ligging plangebied	5
1.3	Voorgenomen activiteiten	6
2	Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden	9
2.1	Toetsingskader	9
2.2	Gebieden en optredende effecten	10
2.3	Analyse van de mogelijke effecten	11
3	Wet natuurbescherming: soortenbescherming	12
3.1	Toetsingskader	12
3.2	Methode	14
3.3	Voorkomende ecotopen	15
3.4	Planten.....	17
3.5	Vleermuizen	17
3.5.1	Vaste rust- en voorplantingsplaatsen	17
3.5.2	Foerageergebied en vliegroutes	20
3.5.3	Effectenbeoordeling	21
3.6	Overige zoogdieren	22
3.7	Vogels	25
3.7.1	Jaarrond beschermde nesten	25
3.7.2	Algemene broedvogels	31
3.8	Amfibieën en reptielen	31
3.9	Vissen	32
3.10	Ongewervelden.....	33
4	Houtopstanden	34
4.1	Toetsingskader	34
4.2	Inventarisatie, analyse en effecten	35
5	Natuurbeleidskaders	36
5.1	Toetsingskader	36
5.2	Gelders natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone	36
5.2.1	Toetsingskader	36
5.2.2	Inventarisatie, analyse en toetsing.....	37
5.3	Gemeentelijk beleid	38

6	Conclusies.....	39
6.1	Wet natuurbescherming	39
6.1.1	Natura 2000-gebieden	39
6.1.2	Soortenbescherming	39
6.1.3	Houtopstanden.....	40
6.2	Natuurbeleidskaders.....	40
6.2.1	Gelders natuurnetwerk en groene ontwikkelingszone.....	40
6.2.2	Gemeentelijk beleid	41
6.3	Samenvattende tabel.....	41
	Referenties	44

Bijlage 1 Oppervlakteberekening

1 Inleiding

In het noordoosten van Wageningen aan de oostzijde van Wageningen Campus, tussen de Droevendaalsesteeg, Mansholtlaan en de Grintweg, ligt het plangebied De Born Oost. Momenteel bevinden zich in het gebied het kennisinstituut NIOO-KNAW en de Aeres Hogeschool. De overige gronden zijn braakliggend of in tijdelijk gebruik. Het is het voornemen van Wageningen University & Research (hierna: WUR) dit terrein te ontwikkelen ten behoeve van de vestiging van kennisintensieve bedrijvigheid, studentenhuisvesting en mogelijk de uitbreiding van een middenspanningstation van de regionaal netbeheerder. Op dit moment vigeert binnen het plangebied de bestemming 'Agrarisch – Onderzoek en onderwijs'. Kennisintensieve bedrijvigheid past niet binnen deze bestemming. Ter hoogte van de Grintweg nr. 277 wordt een fietspad aangelegd en is een bestemmingsplanwijziging nodig voor het toekomstige gebruik, bestaande bebouwing zal worden gesloopt. Om de ontwikkeling van De Born Oost mogelijk te maken, wordt door gemeente Wageningen voor het plangebied een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

Wanneer bij de voorgenomen ontwikkelingen beschermde plant- of diersoorten of beschermde gebieden in het geding kunnen zijn, dienen deze te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. Om inzichtelijk te maken of de kans bestaat dat dit het geval is bij de voorgenomen plannen, is dit verkennende onderzoek uitgevoerd.

1.1 Kader van het onderzoek

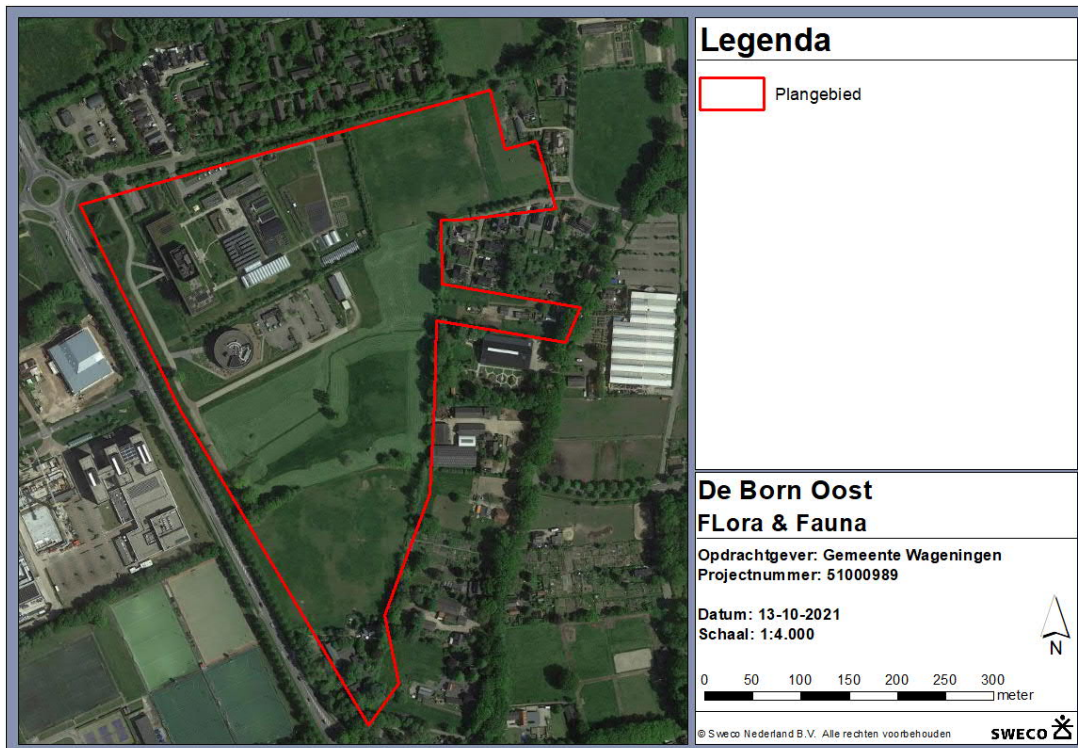
Projecten of handelingen dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. De natuurbescherming in Nederland bestaat uit de volgende kaders:

- Wet natuurbescherming:
 - Natura 2000-gebieden;
 - soorten;
 - houtopstanden.
- Natuurnetwerk Nederland (NNN);
- andere provinciaal beschermde gebieden buiten het NNN;
- gemeentelijk beleid.

Het verkennend onderzoek is erop gericht om een eerste inzicht te krijgen in de mogelijke effecten van het plan op de beschermde natuurwaarden in en om het plangebied. Toetsing heeft plaatsgevonden op de beschermde Natura 2000-gebieden, beschermde soorten, houtopstanden en op de natuurbeleidskaders. In het rapport worden de mogelijke vervolgstappen besproken die eventueel moeten worden genomen met betrekking tot aanvullend veldonderzoek, nader effectonderzoek en nadere procedures.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen in het noordoosten van Wageningen, ten oosten van de campus van de WUR, ingeklemd tussen de Droevendaalsesteeg, Mansholtlaan en de Grindweg, zie figuur 1.1. Het plangebied is gelegen in gemeente Wageningen in provincie Gelderland.

Figuur 1.1 Ligging van het plangebied (rood).

1.3 Voorgenomen activiteiten

De voorgenomen activiteiten zullen bestaan uit realisatie van kennisintensieve bedrijvigheid. Een impressie van het stedenbouwkundig plan is weergegeven in figuur 1.2. Het plangebied beslaat een oppervlakte van circa 105.00 m² waarvan circa 28.000 m² bebouwd gaat worden, de verharding zal circa 13.000 m² beslaan en circa 1.500 m² bestaat uit halfverharding (zie bijlage 1). Ten behoeve van het uitvoeren van het bestemmingsplan/de te realiseren nieuwbouw worden mogelijk bomen gekapt. Daarnaast worden de gebouwen in het zuidelijke puntje van het plangebied (Mansholtlaan nr. 4 en 6) gesloopt.

Bij de Grintweg nr. 277 worden drie bestaande gebouwen/opstallen midden op het terrein gesloopt, hier komt nieuwbouw voor in de plaats. Aan de westzijde van het perceel komt een nieuwe woning met enkele parkeerplaatsen, midden op het terrein komen de nieuwe gebouwen met studentenhuisvesting/B&B, kookruimte etc. en de bestaande paardenbak en mogelijk komen in het noordoostelijk deel van perceel nog 4 kampeer-plaatsen. Ten zuidwesten van het terrein komt een fietspad te liggen die een verbinding vormt naar de Campus van de WUR, zie figuur 1.3. Voor de aanleg van het fietspad wordt de aanwezige poel gedempt en de notenboom gekapt, hiervoor in de plaats komt een wadi.

Figuur 1.2 Stedenbouwkundigplan (Bron Sweco).

Figuur 1.3 Concept fietspad Grintweg 227, oranje pijl geeft de ligging van het toekomstige fietspad aan (Bron Sweco).

2 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

2.1 Toetsingskader

Bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming (Wnb). Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. Daarbij zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitats en/of soorten. Dit kunnen behoudsdoelstellingen zijn voor habitats en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden of respectievelijk uitbreidings- en verbeterdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten die zich nog niet op het gewenste niveau bevinden.

Om dit toetsbaar te maken, kent de Wet natuurbescherming een goedkeuringsvereiste voor plannen die significante gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, eerste lid, Wnb), en een vergunningsplicht voor projecten die significant negatieve gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, tweede lid, Wnb). De goedkeuring of de vergunning wordt alleen verleend wanneer voldoende zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende Natura 2000-gebied niet in het geding zijn. Wanneer significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden op grond van een passende beoordeling niet kunnen worden uitgesloten, kan alleen goedkeuring aan het plan of een vergunning voor het project worden verleend indien de ADC-toets met succes doorlopen kan worden (artikel 2.8, vierde lid, Wnb). Dat betekent dat het project nodig is omwille van een dwingende reden van groot openbaar belang, er geen alternatief mag zijn met minder grote effecten op Natura 2000 en de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) uitspraak gedaan over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Afdeling heeft geoordeeld dat het PAS niet aan alle eisen van de Habitatrichtlijn voldoet. Het PAS geeft onvoldoende zekerheid dat met de uitgifte van ontwikkelingsruimte significante gevolgen voor Natura 2000 zijn uitgesloten. De consequentie is dat het PAS niet als basis voor toestemming voor projecten of andere activiteiten kan worden gebruikt. Toetsing van effecten van stikstofdepositie gaat daarom weer volgens de in voorgaande alinea beschreven procedure. De provinciale beleidsregels stikstof geven hier een nadere inhoudelijke invulling aan.

In de navolgende paragrafen is verkend of er effecten op kunnen treden op Natura 2000-gebieden op basis van de ligging van het plangebied en de verwachte reikwijdte van effecten. Indien op basis van deze verkenning effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten, kunnen de volgende vervolgstappen aan de orde zijn:

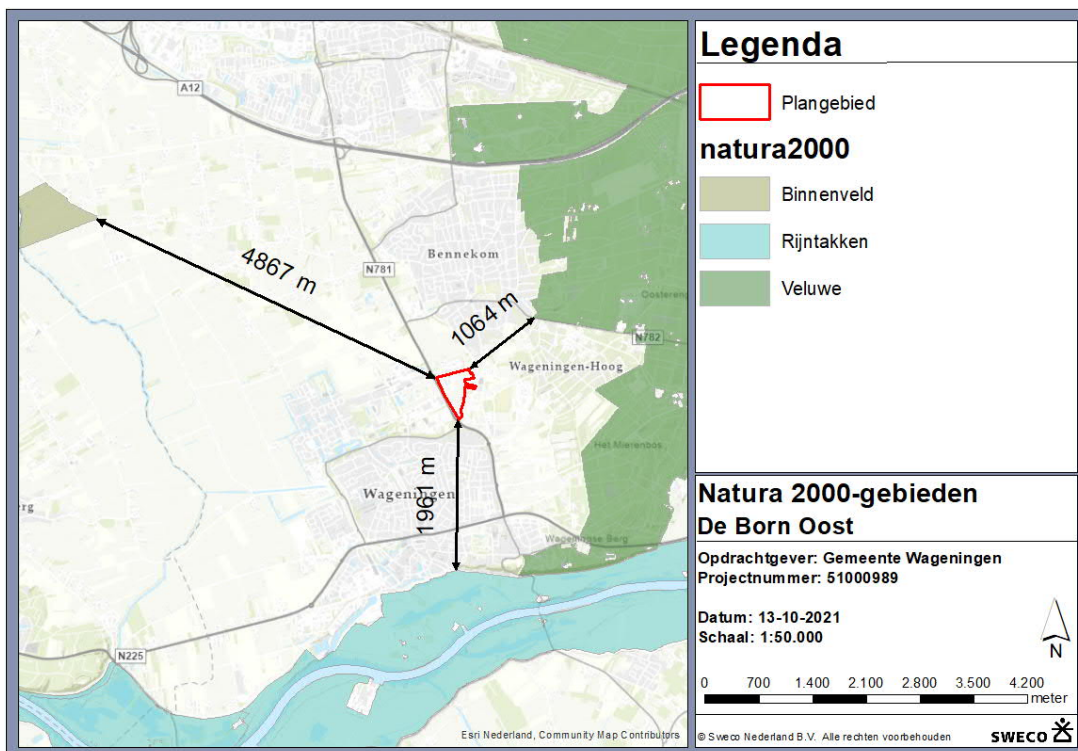
- Een Voortoets geeft een aanwijzing over de mogelijke negatieve effecten van een plan of project op Natura 2000-gebieden. Uit de voortoets volgt ook welke vervolgstappen nodig zijn. Soms blijkt uit de voortoets dat er zeker geen significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden zijn. Dan is er geen vergunningsplicht en de initiatiefnemer hoeft verder niets te doen. Als er wel mogelijke significant negatieve effecten zijn, volgt een passende beoordeling.

- Passende beoordeling: beoordeling of significante gevolgen van het plan of project op Natura 2000-gebieden zijn uit te sluiten. In een passende beoordeling mag rekening gehouden worden met mitigerende maatregelen. Als significante gevolgen dan nog niet zijn uit te sluiten, volgt een ADC-toets.
- ADC-toets: Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is van een Dwingende redenen van groot openbaar belang en in afdoende Compensatie is voorzien.

2.2 Gebieden en optredende effecten

Voor de inventarisatie van Natura 2000-gebieden is gebruik gemaakt van de Natura 2000-kaart, zoals beschikbaar is via Nationaal Georegister. Hieruit blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Veluwe' is gelegen op circa 1,1 km van het plangebied. Daarnaast liggen 'Rijntakken' op circa 2 km en 'Binnenveld' op circa 4,9 km van het plangebied.

De Veluwe bestaat overwegend uit droge bossen, droge en natte heiden, vennen en stuifzanden. Het deelgebied Uiterwaarden Neder-Rijn van de Rijntakken beslaat de uiterwaarden van de Neder-Rijn tussen Heteren en Wijk bij Duurstede. De rivier vormt een dynamisch systeem, een samenspel tussen natuurlijke processen en menselijk ingrijpen. Het Binnenveld is een blauwgraslandreservaat in het zuidelijk deel van de Gelderse vallei.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied (rode lijn) ten opzichte van het Natura 2000-gebied (roodbruin).

2.3 Analyse van de mogelijke effecten

Geluid en beweging die met werkzaamheden gepaard gaan, reiken tot maximaal enkele honderden meters ver. Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van de Natura 2000-gebieden zijn negatieve effecten van geluid en beweging op de instandhoudingsdoelstellingen op voorhand uit te sluiten. De werkzaamheden in het plangebied resulteren niet in een oppervlakteverlies van het Natura 2000-gebied, evenmin veroorzaakt het versnippering voor aangewezen soorten, verontreiniging en verdroging. De werkzaamheden leiden niet tot verstoring door verlichting en door mechanische effecten.

De werkzaamheden kunnen in de aanlegfase en gebruiksfase gepaard gaan met emissie van stikstof. Deze emissie kan zich over een afstand van meerdere kilometers verplaatsen en zodoende van invloed zijn op stikstofgevoelige habitats en/of leefgebieden op Natura 2000-gebieden.

Uit een eerste stikstofberekening op grond van de maximale bouwoppervlakte, uitgezet in de tijd (10 jaar), is gebleken dat er tijdens de aanleg en het gebruik effecten ten gevolge van stikstof te verwachten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe. Het uitvoeren van een aanvullende stikstofberekening is noodzakelijk wanneer concreet bekend is hoe groot de bouwmassa's worden, hoe ze gebouwd worden en hoeveel verkeer het bedrijf genereert om de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitats en/of leefgebieden te bepalen.

3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

3.1 Toetsingskader

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.)

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.)

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor *Vogelrichtlijn-* en *Habitatrichtlijnsoorten* geldt dat voortplantings- en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond. In gebruik zijnde nesten van vogels zijn te allen tijde gedurende het broedseizoen beschermd.

Van een aantal vogelsoorten geniet de vaste rust- en verblijfplaats een aanvullende jaarronde bescherming. Deze soorten worden genoemd in een beleidsdocument dat onder de Flora- en faunawet is opgesteld¹. Ook onder de Wet natuurbescherming is deze lijst van kracht, maar provincies hebben de mogelijkheid deze aan te passen. Voor provincie Gelderland geldt de reguliere landelijke lijst. Soorten waarvan de nesten altijd jaarrond beschermd zijn, zijn de volgende: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw. Van een aantal andere soorten zijn de nesten enkel beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming. Met artikel 3.10 van de wet wordt het mogelijk gemaakt om die bescherming op te heffen om redenen die onder meer verband houden met ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of verband houden met onder meer het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen. Met artikel 3.68 van de omgevingsverordening van provincie Gelderland wordt een dergelijke vrijstelling gegeven. De diersoorten waarop de vrijstelling ten behoeve van ruimtelijke ingrepen ziet, worden genoemd in tabel 1. De vrijstelling geldt alleen wanneer er voorafgaand en tijdens de werkzaamheden of het gebruik in redelijkheid alles wordt verricht of gelaten om te voorkomen dat de verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, worden overtreden.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de wet, geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorieën soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

Tabel 1 *Vrijgestelde soorten in Gelderland (Provincie Gelderland, 2019)*

Nederlandse naam	
Zoogdieren	Amfibieën
Aardmuis	Gewone pad
Bosmuis	Bruine kikker
Dwergmuis	Bastaardkikker
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	Kleine watersalamander
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ondergrondse woelmuis	
Ree	
Rosse woelmuis	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Woelrat	

¹ Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EL&I.

Naast bovengenoemde verbodsartikelen bevat de Wnb een algemeen geldende zorgplicht. Deze zorgplicht is te allen tijde van toepassing en geldt ook voor niet beschermde flora en fauna.

Zorgplicht (artikel 1.11)

- lid 1) Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- lid 2) De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - onderdeel a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - onderdeel b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - onderdeel c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
- lid 3) Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

3.2 Methode

De inventarisatie betreft een onderzoek naar de actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten in het plangebied. De inventarisatie bestaat uit een bronnenonderzoek, een verkennend veldbezoek en habitatgeschiktheidsbeoordeling.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te verkrijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied en omgeving. Hiervoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), periode 2016 – 2021;
- NDFF Verspreidingsatlas (www.verspreidingsatlas.nl);
- Milieueffectrapport (MER) Beter Bereikbaar Wageningen, Royal HaskoningDHV 2020:
 - onderzoek naar het effect van het uitbreiden van bestaande infrastructuur én een nieuwe verbinding over de Wageningen Campus;
- Natuurtoets Buitengebied Wageningen. Toetsing Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland. Antea Group, 2020;
- Natuurtoets De Born Oost, Sweco Nederland 2017.

Habitatgeschiktheidsbeoordeling

Op basis van een oriënterend veldbezoek is de geschiktheid van biotopen voor beschermde soorten beoordeeld. Deze beoordeling brengt samen met het bronnenonderzoek de beschermde soort(groep)en in beeld die in het plangebied (kunnen) voorkomen. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 19 maart 2021 en is uitgevoerd door een deskundig ecooog² van Sweco. Omdat de Grindweg nr. 277 later aan het bestemmingsplan is toegevoegd, is deze locatie op 13 september 2021 aanvullend bezocht door een deskundig ecooog van Sweco.

² Onder een ecologische deskundige verstaan we iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatgeschiktheidsbeoordeling wordt een inschatting gemaakt in hoeverre de te verwachten soort(groep)en en/of het geschikte biotoop beïnvloed kunnen worden door de voorgenomen activiteit. Op basis van deze analyse wordt geconcludeerd voor welke soort(groepen) er nader (veld)onderzoek nodig is, en of eventueel ontheffingsplicht in kader van Wet natuurbescherming van toepassing is. Het onderzoek beperkt zich tot op grond van de door Wnb beschermde planten- en diersoorten. Niet-beschermde Rode Lijst-soorten die in het plangebied (kunnen) voorkomen, worden niet in het onderzoek betrokken omdat deze soorten niet relevant zijn voor toetsing aan de Wet natuurbescherming.

3.3 Voorkomende ecotopen

Het plangebied bestaat grotendeels uit agrarisch gebied met aan de noordkant het gebouw van het NIOO-KNAW en het gebouw van de Aeres Hogeschool. Rondom de gebouwen is het terrein ingericht met parkeerplaatsen, tuinen en een onderzoeksterrein. Het agrarisch gebied is open met enkele solitaire bomen. Langs de oostkant, buiten het plangebied, liggen woonpercelen met enkele kleinschalige bedrijven. In het zuidelijk deel van het plangebied liggen verscholen tussen struiken en bomen een aantal gebouwen (Mansholtlaan nr. 4 en 6). Grintweg nr. 277 betreft een erf met diverse opstallen, kas, paardenbak en -weide en overig groen. Langs de randen staan hagen en bomen. Er bevindt zich periodiek oppervlaktewater in de vorm van een bochtige waterloop. Zie figuur 3.1 voor een impressie van het plangebied.

Figuur 3.1 Impressie van het plangebied.

In onderstaande paragrafen wordt het mogelijk voorkomen van beschermde soorten uit de verschillende relevante soortgroepen besproken.

3.4 Planten

De NDFF toont geen waarnemingen van beschermde plantensoorten binnen het plangebied en nabije omgeving. Tijdens het verkennend natuuronderzoek, uitgevoerd in 2017, zijn enkele niet beschermde soorten aangetroffen die voorkomen op een voedselrijke bodem.

Op het voorterrein van NIOO-KNAW zijn diverse soorten aangetroffen van droge tot vochtige en van matig tot voedselrijke grond. Deze soorten zijn hier mogelijk uitgezaaid (Poelmans, 2017). Tijdens het natuuronderzoek voor de MER zijn in de omgeving van het plangebied Rode Lijst-soorten aangetroffen, de aangetroffen soorten zijn niet beschermd onder de Wet natuurbescherming (Huskes, 2020).

Tijdens het veldbezoek waren veel soorten nog in winterrust, een soort die al langs de slootkanten bloeide was gewoon speenkruid, zie figuur 3.2. Gewoon speenkruid is niet beschermd in het kader van de Wnb en staat tevens niet op de Rode Lijst.

Figuur 3.2 Gewoon speenkruid

Het plangebied bestaat uit grasland (agrarische percelen), lokaal (braam)struweel, enkele hagen (rondom NIOO-KNAW en Aeres Hogeschool) en een aantal bomen. Op basis van het aanwezige biotoop (voedselrijke gronden) zijn beschermde soorten niet te verwachten in het plangebied. De landbouwpercelen (graslanden) worden bemest, waardoor de voedselrijkdom van de bodem in stand gehouden wordt. Beschermde soorten komen veelal voor op locaties met specifieke standplaatsfactoren (onder andere kalkrijke, schrale/matig voedselrijke bodem, kwel). Deze ontbreken binnen het plangebied. Nader onderzoek naar beschermde plantensoorten is niet noodzakelijk, een ontheffing in het kader van de wet Natuurbescherming voor beschermde planten is niet nodig.

3.5 Vleermuizen

De NDFF toont waarnemingen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis in de omgeving van het plangebied. Tijdens het natuuronderzoek voor de MER zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis waargenomen (Huskes, 2020). Daarnaast kunnen op basis van hun verspreiding ook de watervleermuis en franjestaart in en in de omgeving van het plangebied worden verwacht.

3.5.1 Vaste rust- en voorplantingsplaatsen

Vleermuizen zijn op basis van de keuze in verblijfplaatsen globaal in twee soorten te verdelen: soorten die hun verblijfplaats in gebouwen hebben en vleermuizen die hun verblijfplaats in bomen hebben.

Gebouwbewonende vleermuizen

Gebouwbewonende soorten hebben hun verblijfplaats in allerlei kleine holten in gebouwen, zoals in de spouwmuur en achter gevelbetimmering. Tijdens het natuuronderzoek van de MER is buiten het plangebied bij Droevendaalsesteeg nr. 5 een jaarrond gebruikte paarplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen, zie figuur 3.6. De verblijfplaats zit achter de daklijst aan de noordzijde van het woonhuis (Huuskes, 2020). De gebouwen van de NIOO-KNAW en Aeres Hogeschool vallen buiten de scope van de geplande ontwikkeling; er worden aan deze gebouwen geen werkzaamheden uitgevoerd, zie figuur 3.3. Achter op het terrein van de NIOO-KNAW is een vleermuisbunker aanwezig.

De gebouwen aan de Mansholtlaan nr. 4 en nr. 6 zijn potentieel geschikt voor vleermuizen. Mansholtlaan nr. 4 heeft op een paar locaties kieren van > 1 cm en zonwering waarachter vleermuizen kunnen rusten/verblijven, de open stootvoegen zitten aan de onderzijde en zijn hierdoor niet geschikt, zie figuur 3.5. Aan de bovenzijde van het gebouw zijn geen stootvoegen aanwezig, tevens ontbreken deze in de schoorsteen. Bij het gebouw aan de Mansholtlaan nr. 6 is ook zonwering aanwezig en daklijsten die mogelijk niet overal goed aansluiten, waardoor vleermuizen toegang krijgen tot potentiële verblijfplaatsen (zie figuur 3.4). Bij de te slopen gebouwen/opstallen bij de Grintweg nr. 277 zijn geen geschikte inkruiپopeningen aanwezig. De gebouwen/opstallen beschikken niet over een spouwmuur, betimmering en/of ruimte onder het dak waar vleermuizen kunnen verblijven, zie figuur 3.6.

Figuur 3.3 Gebouwen van NIOO-KNAW en Aeres Hogeschool.

Figuur 3.4 Gebouw aan de Mansholtlaan 6.

Figuur 3.5 Gebouw Plant-e (Mansholtlaan nr. 4): kieren / rotte beplating (rood) en open stootvoegen aan de onderzijde (geel).

Figuur 3.6 *Bebouwing aan de Grintweg nr. 277.*

Boombewonende vleermuizen

Boombewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats onder andere in holtes en achter loszittende bast in bomen. Het is momenteel nog niet duidelijk welke bomen gekapt gaan worden en of er überhaupt bomen gekapt moeten gaan worden. Wanneer bekend is welke bomen gekapt moeten worden, dient een boomcontrole plaats te vinden op de potentiële geschiktheid als verblijfplaats voor boombewonende soorten.

3.5.2 Foerageergebied en vliegroutes

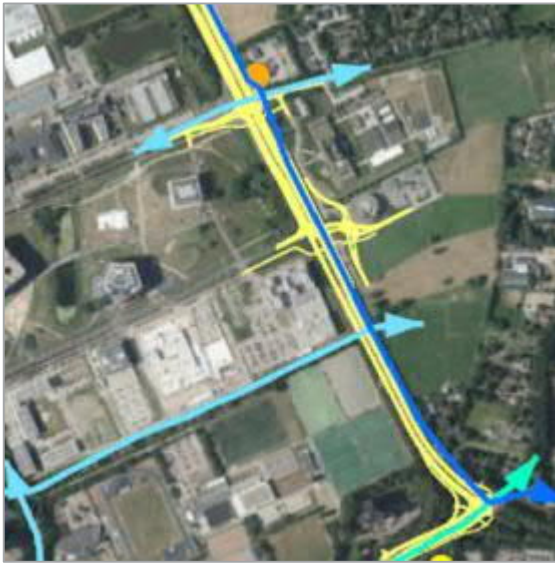
Naast verblijfplaatsen zijn ook foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen beschermd, indien deze van essentieel belang zijn voor het functioneren van een lokale populatie.

Vliegroute

Verschillende soorten vleermuizen maken gebruik van lijnvormige elementen, zoals bomenrijen, watergangen en houtwallen, om te navigeren en ter beschutting tegen wind. Routes die regelmatig en door meerdere individuen gebruikt worden, noemen we een vliegroute. Vliegroutes zijn nodig om zich te kunnen verplaatsen van verblijfplaats naar foerageergebied en vice versa. In het plangebied zijn lijnvormige groenstructuren aanwezig. Zowel langs de Droevendaalsesteeg, de Mansholtlaan en langs de Grintweg zijn bomenrijen aanwezig en dus potentiële vliegroutes van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en gewone grootvleermuis. De laatvlieger en rosse vleermuis vliegen meestal op grotere hoogtes en maken minder gebruik van lijnvormige structuren om zich te oriënteren.

Foerageergebied

Uit het natuuronderzoek van de MER bleek dat het gebied door meerdere vleermuissoorten wordt gebruikt als foerageergebied, zie figuur 3.7. Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor de eerdergenoemde soorten.

Figuur 3.7 Aangetroffen vliegroutes (donkerblauw: 2-5 soorten, tientallen dieren, lichtblauw 2-3 soorten, enkele dieren, blauwgroen: 2-5 soorten > 15 dieren) en de paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis (oranje stip)(Huuskes, 2020).

3.5.3 Effectenbeoordeling

De gebouwen aan de Mansholtlaan nr. 4 en 6 zijn door de aanwezigheid van zonwering en gaten en kieren > 1 cm potentieel geschikt als vaste rust- en/of voortplantingsplaats voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. De open stootvoegen aan de onderzijde van het gebouw zijn niet geschikt als in- en/of uitvlieglocatie voor vleermuizen.

De laatvlieger is een grotere vleermuissoort die vaak onder daken wordt aangetroffen, de gebouwen hebben bitumen daken en zijn ongeschikt voor de laatvlieger, tevens is deze soort niet te vinden achter zonwering of gevelbetimmering omdat ze zeer specifieke eisen stellen aan de temperatuur. De gaten en kieren zijn niet groot genoeg voor deze soort, de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de laatvlieger wordt hiermee uitgesloten.

Voordat er werkzaamheden aan de gebouwen aan de Mansholtslaan nr. 4 en 6 plaats kunnen vinden, dient er nader onderzoek naar vaste rust- en/of voortplantingsplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis plaats te vinden.

Het natuuronderzoek van de MER heeft de vliegroutes, indien aanwezig, niet als essentieel beoordeeld omdat er voldoende alternatieve structuren aanwezig zijn (Huuskes, 2020). De bomenrij bij de Grintweg is tijdens de MER niet meegenomen, ook hier geldt dat er voldoende alternatieve structuren aanwezig zijn en de vliegroute daarom niet essentieel is. De bomenlanen langs het plangebied worden, ten behoeve van het nieuwe bestemmingsplan, niet gekapt. In de omgeving van het plangebied is geschikt foerageergebied aanwezig dat voor alle potentieel voorkomende soorten als uitwijkmogelijkheid kan dienen wanneer foerageergebied in het plangebied verloren zou gaan. De groenelementen in het plangebied hebben afzonderlijk geen essentiële functie als foerageergebied, omdat in de nabije omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn (Huuskes, 2020). Nader onderzoek naar vliegroutes en foerageergebied is niet nodig.

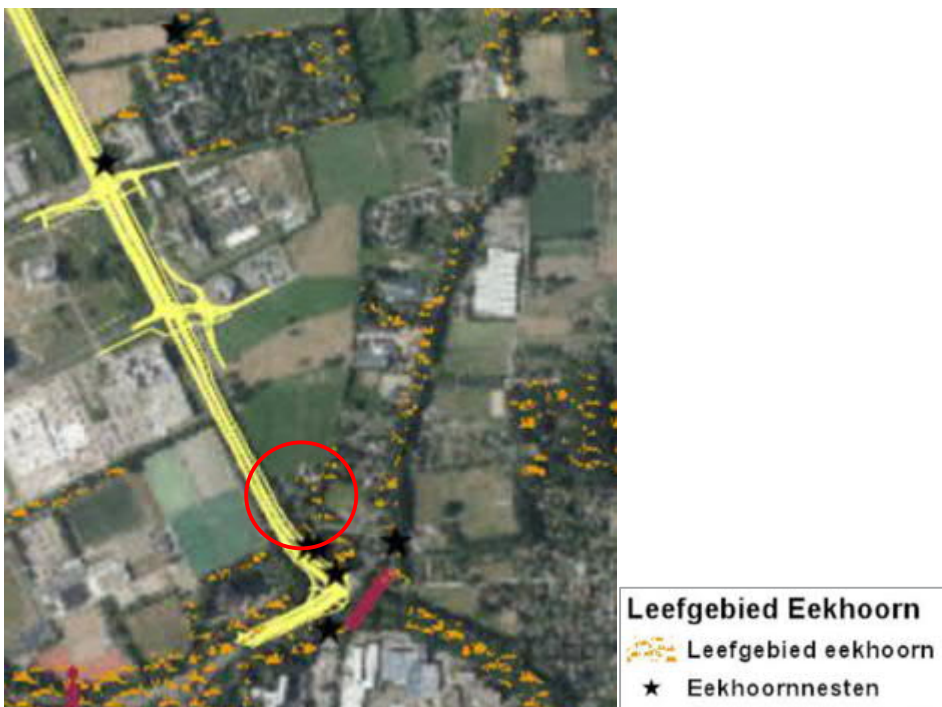
Het is noodzakelijk om verstoring door (bouw)verlichting tijdens de werkzaamheden op de omliggende groenstructuren (vliegroutes), de vleermuisbunker bij het NIOO-KNAW en omliggende gebouwen (verblijfplaatsen) te voorkomen om overtreding op de verbodsbepalingen van de Wnb te voorkomen (Wnb artikel 3.5, lid 2). Dit kan door (bouw)verlichting niet te richten op de gebouwen, het omliggende groen en de watergangen gedurende de periode dat vleermuizen actief zijn (maart – oktober tussen zonsondergang en zonsopkomst).

In de nieuwe situatie kan ervoor gekozen worden om vleermuisvriendelijke verlichting (amberkleurige of gerichte verlichting) te plaatsen. Daarnaast kan er, door natuurinclusief te bouwen, een plek gegeven worden aan verblijfplaatsen voor vleermuizen in de nieuwbouw.

3.6 Overige zoogdieren

De NDFP toont waarnemingen van de das, vos, eekhoorn, haas, konijn, bunzing steenmarter, huisspitsmuis, bosmuis, egel, wezel en rosse woelmuis in het plangebied en omgeving. Voor de haas, konijn, bosmuis, rosse woelmuis en egel geldt in provincie Gelderland een vrijstelling, de zorgplicht blijft ten alle tijden van kracht.

De eekhoorn bouwt zijn nesten in bomen. Eekhoorns bouwen in hun territorium vaak meerdere nesten: elk individu heeft naast een hoofdnest ook 4-6 andere nesten in gebruik. Elk jaar worden de nesten op een andere plek gebouwd. In de periode dat de nesten in gebruik zijn (voor de verzorging van jongen of tijdens de overwintering), zijn de nesten beschermd. Tijdens het natuuronderzoek voor de MER zijn er nesten langs de Mansholtlaan – Grintweg aangetroffen, zie figuur 3.8 (Huuskes, 2020). Tijdens het veldbezoek zijn in de bomen in het plangebied geen nesten van de eekhoorn waargenomen.

Figuur 3.8 Eekhoorn (Huuskes, 2020), locatie Mansholtlaan nr. 4 en 6 rood omlijnd.

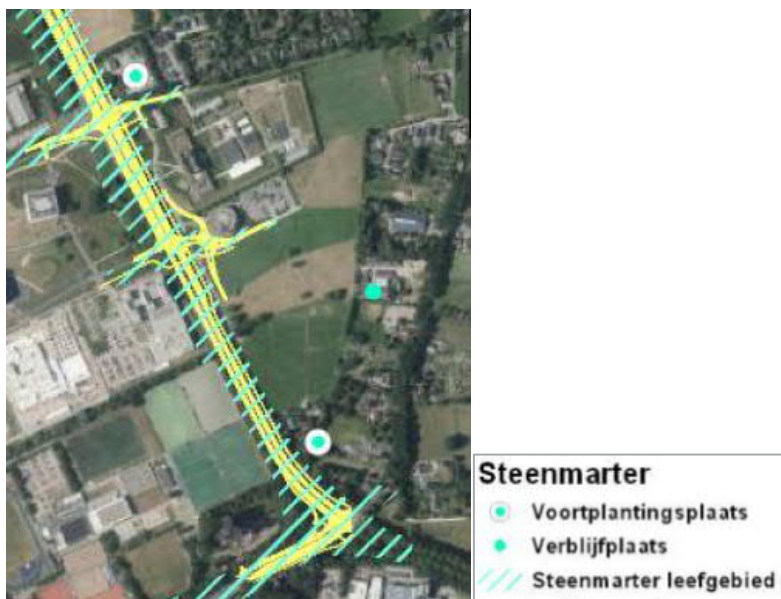
In het plangebied zijn geen dassenburchten/pijpen aanwezig. Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de das. Het betreft geen belangrijk foerageergebied, er blijft voldoende alternatief en gelijkwaardig foerageergebied over.

Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de steenmarter, vooral rondom het Plant-e gebouw (Mansholtlaan nr. 4) is door een afwisseling van 'rommel'hoekje en ruigte geschikt foerageergebied voor de steenmarter aanwezig, zie figuur 3.9. Rondom het plangebied, en dan met name de oostzijde, is geschikt als foerageergebied en vaste rust- en verblijfplaats voor de steenmarter.

Figuur 3.9 'Rommel'hoekje, rotte daklijsten en ingestorte vloer op de begaande grond.

In 2019 is er onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van de steenmarter door De Groene Ruimte. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat er op de locatie Plant-e een voortplantingslocatie van de steenmarter aanwezig is, zie figuur 3.10 en 3.11 (Huiskes, 2020).

Figuur 3.10 Steenmarter (Huuskes, 2020)

Figuur 3.11 Juvenile Steenmarter gefotografeerd met cameraal bij Plant-e (De Groene Ruimte, Huuskes 2020)

In de aanwezige bomen zijn tijdens het veldbezoek geen holtes aangetroffen die geschikt zijn als verblijfplaats voor de boommarter. Het plangebied is onderdeel van het leefgebied van de bunzing en wezel, de soort kan verblijven in het rommelhoekje bij Plant-e en de houtwal rond het NIOO-KNAW. Uit het onderzoek van Huuskes (2020) kwam op de locatie bij Plant-e enkel de aanwezigheid van een verblijfplaats van de steenmarter naar voren.

Eventuele verblijfplaatsen in de houtwal rond het NIOO-KNAW worden niet aangetast door de werkzaamheden. Het betreft geen essentieel foerageergebied, er zijn voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig in de omgeving van het plangebied. In het bestemmingsplan blijft er voldoende groen aanwezig om te dienen als foerageergebied voor deze soorten.

Voordat er werkzaamheden aan het gebouw langs de Mansholtlaan nr. 4 plaats kunnen vinden, is het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming vanwege het vernietigen van een voortplantingsplaats van de steenmarter noodzakelijk. Het aanvragen van de ontheffing Wnb met betrekking tot de steenmarter kan op basis van het onderzoek van Huuskens (2020). Echter mogen de onderzoeksresultaten bij het aanvragen van een ontheffing Wnb niet ouder zijn dan drie jaar. Wanneer de ontheffing na oktober 2022 wordt aangevraagd, is opnieuw een nieuw aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van de steenmarter nodig.

3.7 Vogels

3.7.1 Jaarrond beschermde nesten

In de NDFF zijn waarnemingen bekend van vogels met jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het plangebied, te weten de huismus, gierzwaluw, sperwer, buizerd en steenuil. Tijdens het natuuronderzoek voor de MER zijn territoria van de kerkuil, ransuil, steenuil en buizerd vastgesteld (Huuskens, 2020).

De huismus en gierzwaluw zijn gebouwbewonende soorten. Zij maken hun nesten in bebouwing. Uit het natuuronderzoek van de MER blijkt dat buiten het plangebied in één van de gebouwen aan de Mansholtlaan nr. 20 één nest van de huismus aanwezig is. Tevens zijn er ten westen van het plangebied meerdere nesten aanwezig bij het NIOO-KNAW (ten zuidoosten van de rotonde Droevendaalsesteeg). Tijdens het veldbezoek zijn meerdere huismussen gehoord bij het NIOO-KNAW-gebouw en in de bramenstruiken en tuinen langs het fietspad aan de Droevendaalsesteeg. Bij de twee te slopen panden aan de Mansholtlaan nr. 4 en 6 zijn geen huismussen gehoord (zie figuur 3.13), de gebouwen zijn ook niet geschikt als nestlocaties voor deze soorten vanwege het ontbreken van nissen en een pannendak. Aanwezigheid van de huismus op deze locatie is hiermee uitgesloten. De voorgenomen werkzaamheden leiden ook niet tot een afname van het leefgebied van de huismus.

Bij de Grintweg nr. 277 zijn tijdens het veldbezoek huismussen waargenomen, uit gesprek met de eigenaresse van het terrein kwam naar voren dat huismussen het isolatiemateriaal uit het dak van één van de opstallen halen, zie figuur 3.12. Het is mogelijk dat er zich nesten bevinden in één van de opstallen (Vermoolen, 2020), nader onderzoek naar de huismus op deze locatie is nodig.

Figuur 3.12 Boven het dak waaronder de huismussen het isolatiemateriaal halen, mogelijk zitten hier ook nesten. Aan dit gebouw en het gebouw ernaast zijn huismuskasten opgehangen (boven en linksonder). Ook is bij een ander gebouw de nok open waar mogelijk ook nesten in kunnen zitten (rood omcirkeld in de afbeelding rechtsonder).

In de bomenrijen langs het plangebied (Droevendaalsesteeg en Mansholtlaan) zijn meerdere bomen met nesten aangetroffen, zie figuur 3.15. Het betreffen hier nesten van de ekster en mogelijk zwarte kraai. Tijdens het veldbezoek is ook de buizerd roepend waargenomen, een buizerdhorst in of rondom het plangebied is niet aangetroffen. Aanwezigheid van een paartje buizerd geeft wel aan dat in de omgeving mogelijk wordt gebroed. In één boom binnen het plangebied is een mogelijk voor buizerd geschikt nest aangetroffen, deze boom wordt in het kader van het nieuwe bestemmingsplan niet gekapt, zie figuur 3.14. In de bomen bij Mansholtlaan nr. 4 zijn twee nesten waargenomen, dit waren kleine nesten van mogelijk de houtduif en dus niet jaarrond beschermd, zie figuur 3.13. Langs het noordoosten van het plangebied zijn tevens op een aantal locaties bomen met nesten waargenomen, deze bomen worden in het kader van het nieuwe bestemmingsplan waarschijnlijk niet gekapt.

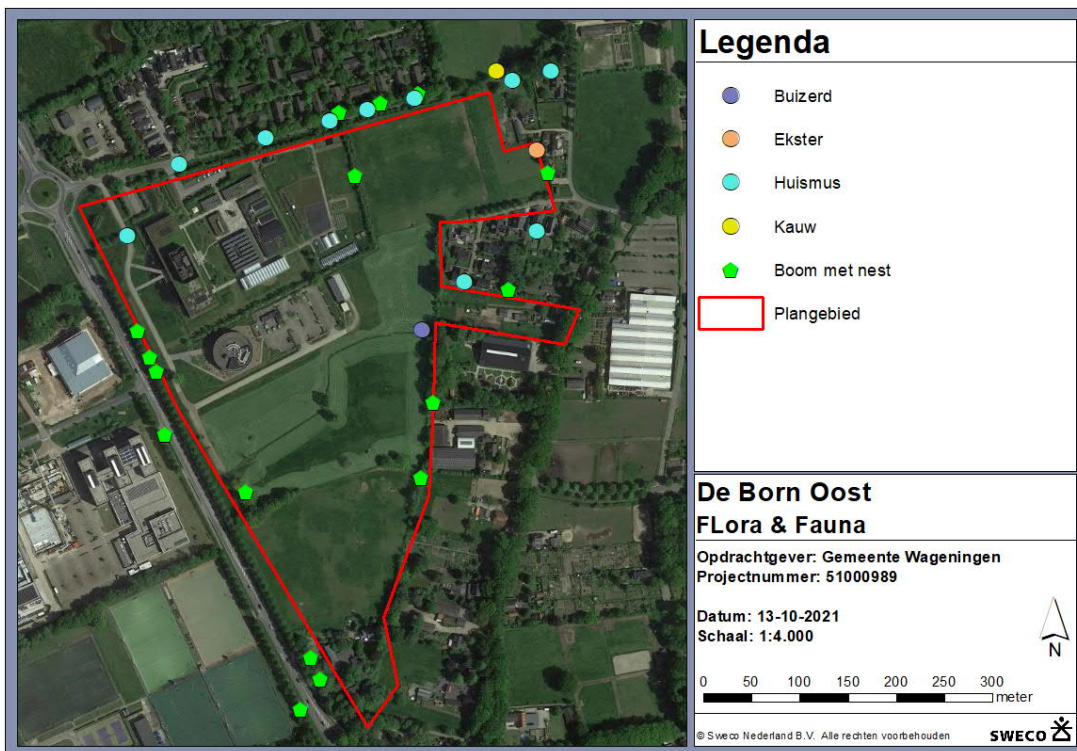
Tijdens het veldbezoek is een buizerd paartje waargenomen en is er een roepende buizerd gehoord. Het waargenomen paartje zal ergens in de (wijde) omgeving een nest hebben. De verstoringafstand van een broedende buizerd is 75 meter (BIJ12, 2017). Uit het onderzoek in het kader van de MER is naar voren gekomen dat in de omgeving twee horsten aanwezig zijn en dat binnen het plangebied meerdere grenzen van territoria aanwezig kunnen zijn (Huuskes, 2020), zie figuur 3.19. Voordat er werkzaamheden plaats kunnen vinden, is aanvullend onderzoek naar buizerdhorsten noodzakelijk om te bepalen of nesten aangetroffen binnen de verstoringafstand in gebruik zijn door de buizerd. Hieruit blijkt of het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk is.

Figuur 3.13 Impressie van bomen met nesten buiten het plangebied (ekster- en houtduifnesten).

Figuur 3.14 Nesten binnen het plangebied, geel omrand de bomen in het weiland (mogelijk van de buizerd) en rood omrand de bomen rondom Mansholtlaan nr. 4 (vermoedelijk ekster).

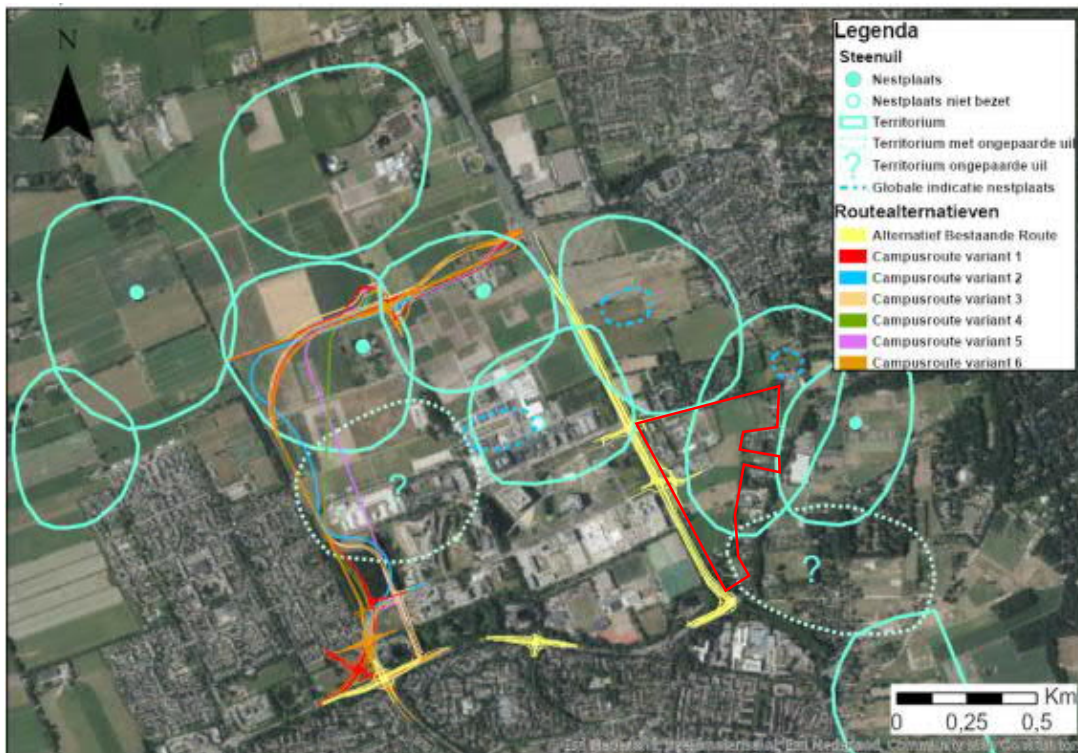
Figuur 3.15 Waarnemingen tijdens het veldbezoek

Tijdens het natuuronderzoek voor de MER zijn territoria van de kerkuil, ransuil en steenuil vastgesteld (Huuskens, 2020). De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatief effecten op het foerageergebied van de steenuil en ransuil. Er blijft voldoende foerageergebied over binnen de verschillende territoria van de ransuil, zie figuur 3.18.

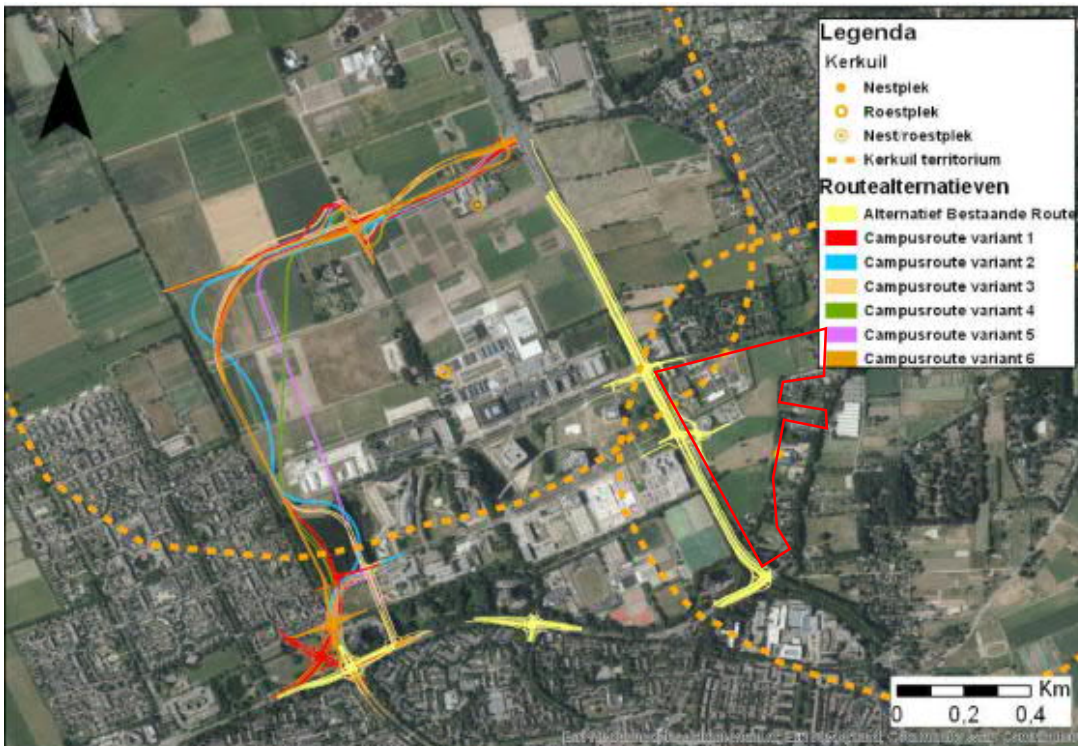
Nestlocaties van de steenuil zijn niet aangetroffen binnen het plangebied tijdens het onderzoek van Huuskes (2020), zie figuur 3.16. Er zitten mogelijk nestlocaties van de steenuil in de omgeving van het plangebied. Het plangebied is mogelijk onderdeel van het foerageergebied van de steenuil. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van de steenuil moet duidelijkheid geven in het gebruik van het plangebied door de soort.

Er is een nestplek van de kerkuil aanwezig ten noordoosten van het plangebied, zie figuur 3.17. Door de herinrichting van het terrein gaat er een deel van het foerageergebied van de kerkuil verloren nabij een nestplaats. In figuur 3.17 is een inschatting weergegeven van waar de territoria van de kerkuilen zich bevinden (Huuskes, 2020). Wanneer het foerageergebied in het plangebied voor de kerkuil in oppervlak afneemt, kan er op voorhand geen uitspraak worden gedaan of er voldoende leefgebied overblijft.

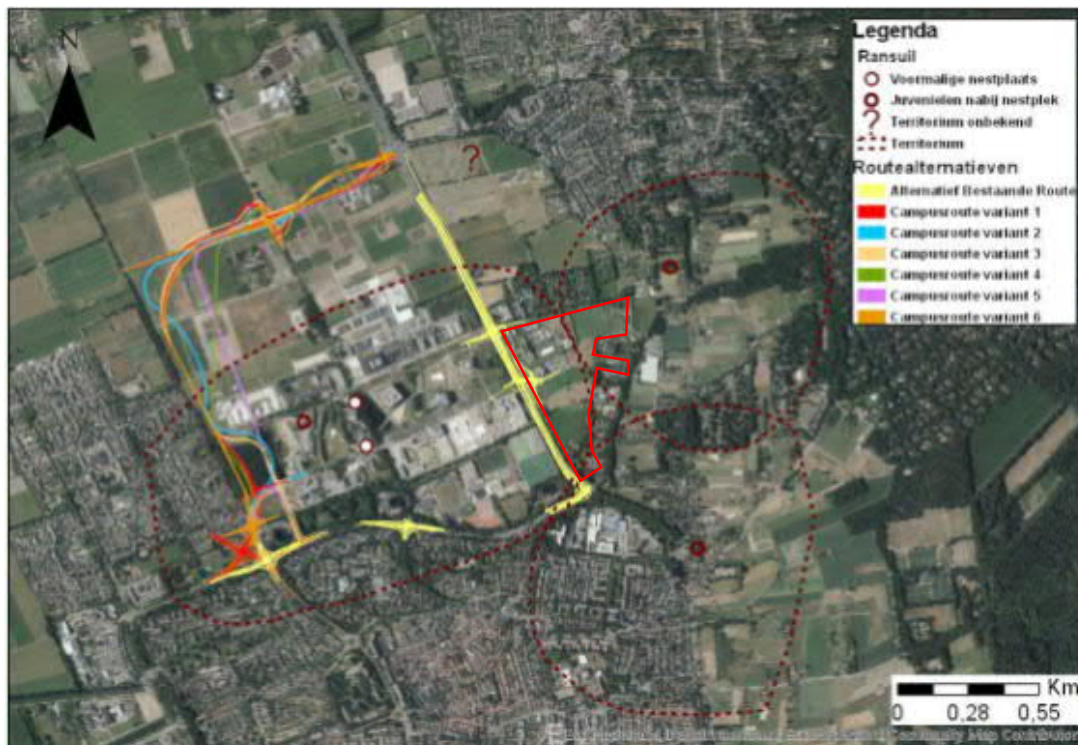
Het uitvoeren van een effectonderzoek is nodig om te kunnen bepalen of er voldoende leefgebied voor de kerkuil overblijft en wat de effecten van de werkzaamheden en toekomstige situatie op de nestplek zijn. Indien de uitvoering van het plan kan leiden tot het verlaten van de nestplek, dient een ontheffing Wnb aangevraagd te worden vanwege het dusdanig verstoren of vernietigen van een vaste rustplaats van de kerkuil omdat dat deze zijn nestlocatie verlaat en deze zijn functie dus verliest.

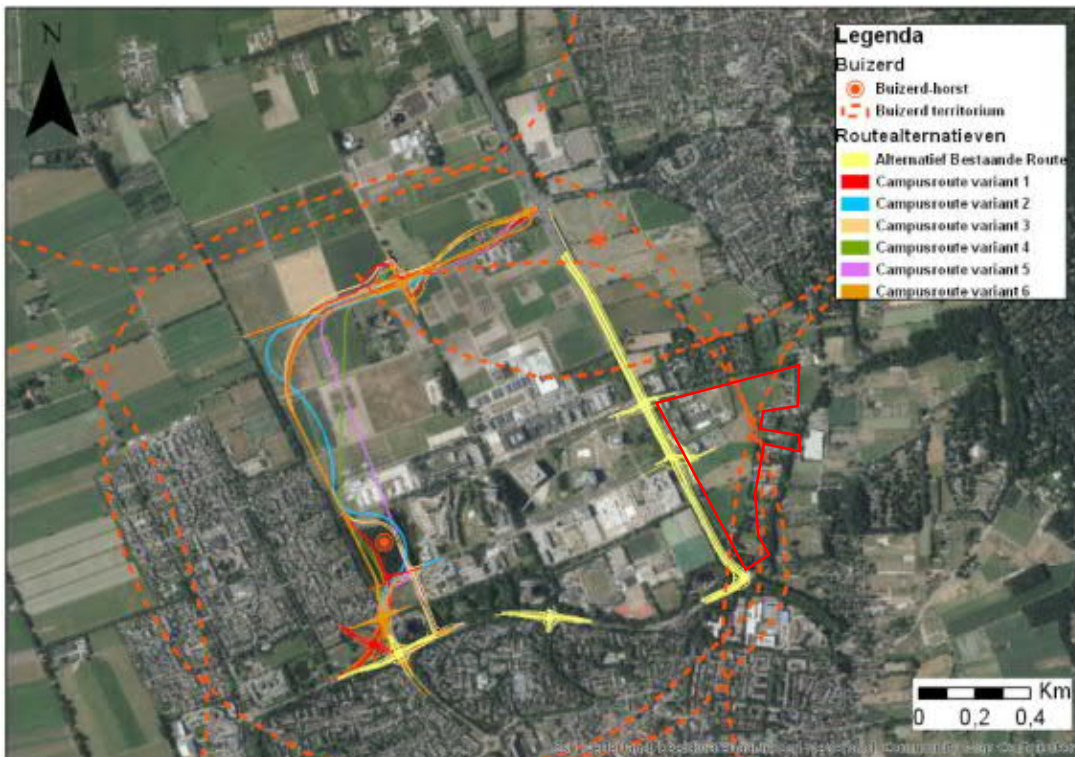
Figuur 3.16 Steenuil (Huuskes, 2020), rood omlind het plangebied (globaal).

Figuur 3.17 Kerkuil (Huuskes, 2020), rood omlijnd het plangebied (globaal).

Figuur 3.18 Ransuil (Huuskes, 2020), rood omlijnd het plangebied (globaal).

Figuur 3.19 Buizerd (Huuskens, 2020), rood omljnd het plangebied (globaal).

Voordat er werkzaamheden plaats kunnen vinden, is aanvullend onderzoek naar nesten van de buizerd en aanvullend effectenonderzoek naar effecten op de nestlocatie van de kerkuil en op het foerageergebied van de kerkuil en steenuil noodzakelijk. Een ontheffing Wnb is mogelijk nodig.

3.7.2 Algemene broedvogels

In de bomen en het struweel worden algemene zangvogels, broedvogel verwacht, zoals de merel, roodborst, koolmees en pimpelmees. Alle in Nederland broedende vogels zijn beschermd. Indien de werkzaamheden niet buiten het broedseizoen kunnen worden uitgevoerd, is het uitvoeren van een broedvogelcontrole noodzakelijk. Tijdens deze controle worden de bomen gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten en wordt beoordeeld of de werkzaamheden zullen leiden tot het verlaten van het nest.

3.8 Amfibieën en reptielen

De NDFF toont waarnemingen van de gewone pad, bastaardkikker en poelkikker in en in de omgeving van het plangebied. De NDFF toont geen waarnemingen van reptielen, deze worden ook niet verwacht vanwege het ontbreken van geschikt habitat. Andere algemene soorten, zoals de bruine kikker en meerkikker, worden in de omgeving verwacht. Voor algemene soorten zijn de sloten langs het plangebied mogelijk geschikt als voortplantingslocatie en is het weiland mogelijk geschikt landhabitat. Voor de gewone pad, bastaardkikker, bruine kikker en meerkikker geldt in provincie Gelderland een vrijstelling, de zorgplicht blijft ten alle tijden van kracht.

Zwaarder beschermde amfibieën zijn op basis van het ontbreken van geschikt biotoop niet te verwachten in de watergangen. De poelkikker (art. 3.5) komt voor in poelen/vijvers op de campus van de Wageningen Universiteit en Droevendaalsesteeg. De vijver voor het NIOO-KNAW-gebouw is mogelijk wel geschikt voor de zwaarder beschermde poelkikker, echter deze vijver en omgeving blijven ongewijzigd in de voorgenomen plannen. De poel bij de Grintweg nr. 277 (zie figuur 3.20) is niet geschikt voor de poelkikker, deze poel is door de aanwezigheid van het vele riet beschaduwde en niet geschikt als voortplantingslocatie van de poelkikker.

Figuur 3.20 Poel bij Grintweg nr. 277.

Nader onderzoek naar beschermde soorten is niet nodig. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

3.9 Vissen

Er bevinden zich sloten langs het plangebied en een poel bij Grintweg nr. 277. De NDFF toont geen waarnemingen van beschermde soorten. De sloten zijn smal, ondiep en komen bij droogte droog te staan (Poelmans, 2017) en zijn hierdoor niet geschikt voor beschermde soorten. Algemene soorten die in de sloten leven, kunnen eventueel wel voorkomen en de beschermde grote modderkruiper kan tegen droogval. Echter zal de grote modderkruiper niet voorkomen in de smalle slootjes rondom het plangebied vanwege het ontbreken van geschikt biotoop, zie figuur 3.21. De poel (figuur 3.20) is te dicht begroeid en ondiep om geschikt te zijn voor vissen, daarnaast komt de poel bij droogte droog te staan. Dergelijke wateren vormen voor de meeste vissen geen geschikt leefgebied. Nader onderzoek naar beschermde soorten is niet nodig. Een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot vissen is niet noodzakelijk.

Figuur 3.21 Links de sloot langs het noordoosten en rechts de sloot langs de Mansholtlaan.

3.10 Ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. In de NDFP zijn waarnemingen bekend van de sleedoornpage. Tijdens het natuuronderzoek van de MER zijn voortplantingslocaties van de sleedoornpage langs de Mansholtlaan aangetroffen (Huuskes, 2020), zie figuur 3.22. De sleedoornpage staat bekend als een weinig mobiele vlinder die zelden verder vliegt dan enkele honderden meters langs een bosrand of struweel. Wel kunnen vrouwtjes wat grotere afstanden afleggen, op zoek naar geschikte plaatsen om eitjes af te zetten (Vlinderstichting). In het plangebied is geen geschikt habitat voor de sleedoornpage aanwezig. Nader onderzoek naar beschermde ongewervelden en het aanvragen van een ontheffing Wnb is niet noodzakelijk.

Figuur 3.22 Sleedoornpage (Huuskes, 2020), rood omlind het plangebied (globaal).

4 Houtopstanden

4.1 Toetsingskader

Houtopstanden buiten de bebouwde kom Houtopstanden zijn beschermd binnen de Wet natuurbescherming. In het kader van de Wet natuurbescherming omvat 'houtopstanden' het volgende: 'zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen' (artikel 1.1 Wnb). Als een houtopstand zich binnen de bebouwde kom Houtopstanden bevindt, is niet de Wet natuurbescherming van toepassing, maar de gemeentelijke verordening (APV of Bomenverordening) van de gemeente binnen welke grenzen betreffende houtopstand is gelegen. Deze bescherming geldt ook wanneer velling van een (klein) deel van dergelijke beplantingen beoogd wordt.

Bij velling van houtopstanden buiten de bebouwde kom Houtopstanden (waarop het beschermingsregime van de Wnb van toepassing is), dient van de voorgenomen velling kennisgeving worden ingediend bij het desbetreffende bevoegd gezag (in de meeste gevallen de provincie, soms het ministerie van LNV). Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende (dat wil zeggen de eigenaar van de grond) zorg voor het 'op bosbouwkundig verantwoorde wijze' herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. Per provincie kunnen verschillende specifieke regels voor herbeplanting gelden (artikel 4.3 lid 3 Wnb).

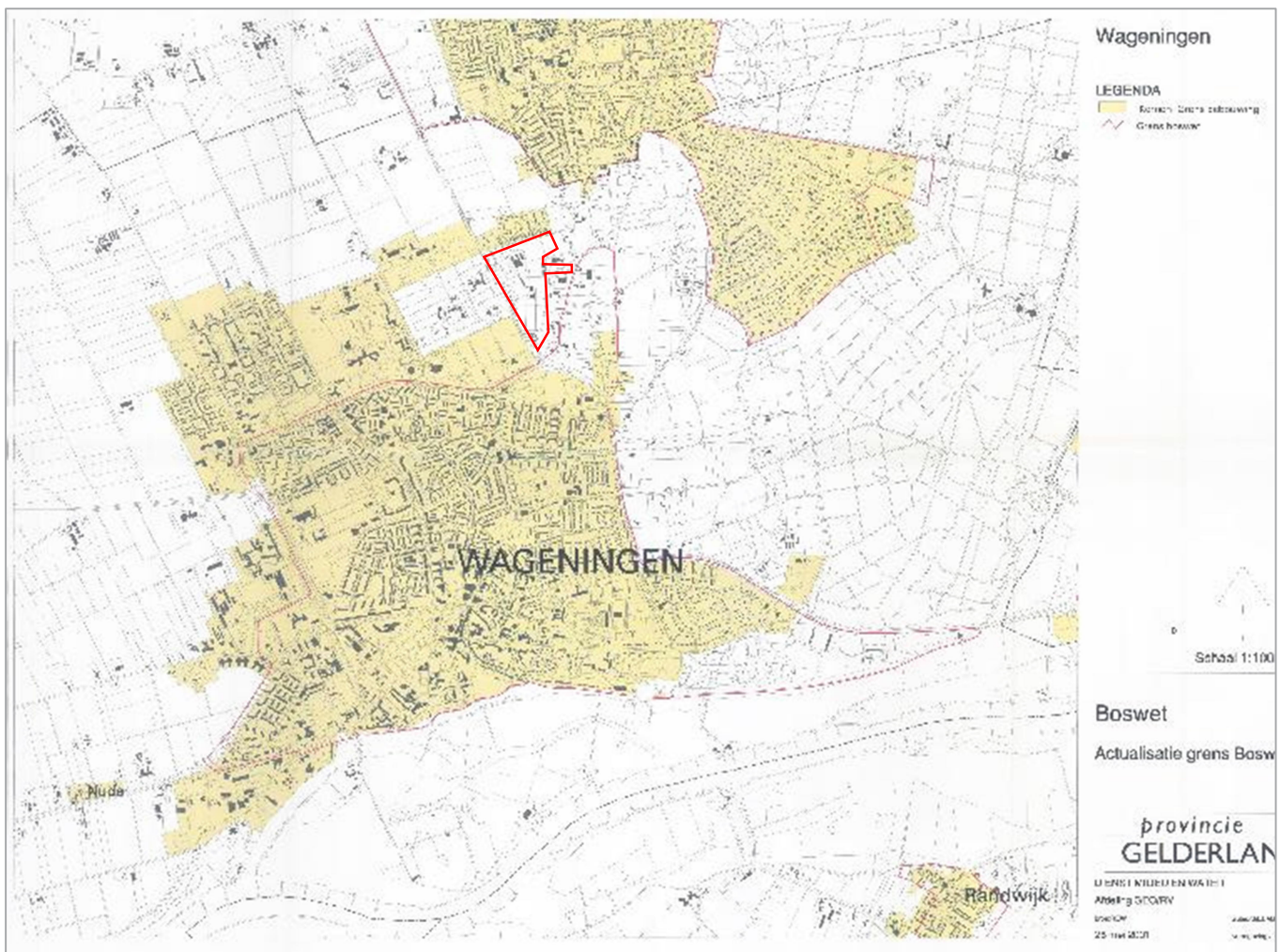
Bovenstaand is niet nodig wanneer de houtopstanden vallen onder de volgende categorieën, zoals opgenomen in artikel 4.1 Wnb:

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen;
- c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e. kweekgoed;
- f. uit populieren of wilgen, bestaande uit:
 1. wegbeplantingen;
 2. beplantingen langs waterwegen en
 3. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- g. het dunnen van een houtopstand;
- h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter en
 3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Door middel van een veldinspectie dient in beeld te worden gebracht in hoeverre een te vellen houtopstand voldoet aan de bepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van houtopstanden, om welke soort het gaat en om welke aantallen het gaat.

4.2 Inventarisatie, analyse en effecten

De ligging van de bebouwde kom houtopstanden is vastgesteld in de Bomenverordening 2010 van gemeente Wageningen. Het plangebied is in figuur 4.1. globaal aangegeven in de kaart die als bijlage is toegevoegd aan de Bomenverordening 2010. De mogelijk te kappen bomen liggen buiten de bebouwde kom Boswet. Enkel de bomenrij langs de Grintlaan valt onder de voorwaarden van rijbeplanting, bestaande uit meer dan 20 bomen. En als hier gekapt moet worden, valt dit onder de Wet natuurbescherming Houtopstanden. De overige bomen binnen het plangebied zijn geen onderdeel van een bomenrij van meer dan 20 bomen en/of onderdeel van een zelfstandige eenheid van bomen groter dan 10 are. Hierdoor vallen deze mogelijk te kappen bomen niet onder de Wet natuurbescherming Houtopstanden.

Figuur 4.1 Grens bebouwd kom Houtopstanden (oranjebruin) met globaal het plangebied, de locatie van de mogelijk te kappen bomen (rood)³

³ Gemeente Wageningen Bebouwde kom Boswet

5 Natuurbeleidskaders

5.1 Toetsingskader

Het beleidskader van de overheid dat niet in wetgeving is vastgelegd, bestaat uit:

- Provinciaal beleid:
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN. Ondergebracht in het Gelders Natuur Netwerk (GNN). Daarnaast bestaat er nog de Groen Ontwikkelzone (GO);
 - gebieden buiten het NNN (weidevogelgebieden, rustgebieden voor ganzen).

5.2 Gelders natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone

5.2.1 Toetsingskader

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland en overige beschermde gebieden in provincie Gelderland zijn opgenomen in de omgevingsverordening en omgevingsvisie. Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO) worden beschermd tegen aantasting van de kernkwaliteiten: dat zijn de natuurwaarden, de potentiële waarden en de omgevingscondities.

Het GNN is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Het uitgangspunt is dat in het GNN geen nieuwe initiatieven plaatsvinden, behalve ontwikkelingen van een groot algemeen of provinciaal belang of waarvoor geen alternatieven bestaan.

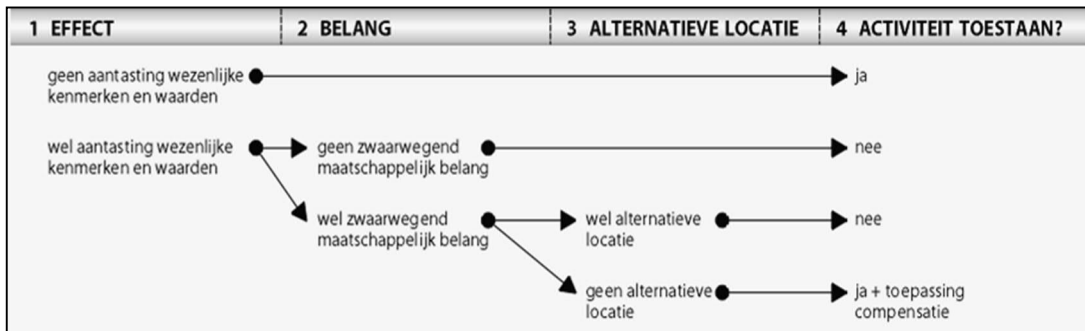
De GO is ruimtelijk verweven met het GNN en hangt daar functioneel mee samen. In de GO wordt ingezet op versterking van de samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. In de GO is ruimte voor economische ontwikkeling, in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden.

De ecologische verbindingzones maken deel uit van de GO, evenals de weidevogelgebieden en de rustgebieden voor winterganzen.

De afweging voor ingrepen in het GNN gaat volgens het 'nee, tenzij-principe', zie figuur 5.1. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een GNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dienen te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het GNN uitkomst bieden om projecten in het GNN te realiseren.

Voor de GO geldt dat grootschalige ontwikkelingen alleen mogelijk zijn, indien deze niet tot significante aantasting leiden van de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, tenzij er geen reële alternatieven aanwezig zijn, er sprake is van groot openbaar belang en de effecten worden beperkt en gecompenseerd.

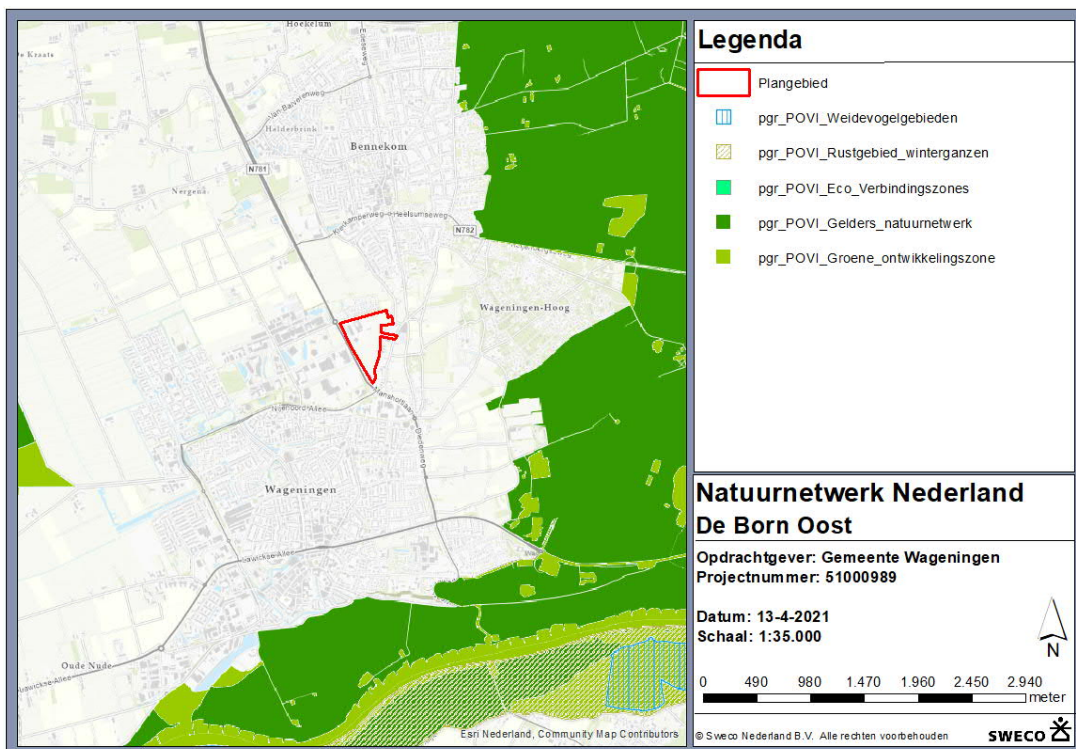
Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van GNN-gebieden in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van 'nee, tenzij, procedure'. In provincie Gelderland is toetsing aan externe werking van het GNN niet van toepassing.

Figuur 5.1. Schema: Het 'nee, tenzij'-principe van het compensatiebeginsel.

5.2.2 Inventarisatie, analyse en toetsing

Het plangebied ligt op circa 1 km afstand van het dichtstbijzijnde GNN-gebied en op circa 1,6 km van de dichtstbijzijnde GO. Daarnaast ligt het plangebied op circa 2,6 km van het dichtstbijzijnde rustgebied voor winterganzen, op circa 3 km van het dichtstbijzijnde weidevogelgebied en op circa 3,4 km van de dichtstbijzijnde ecologische verbindingzone, zie figuur 5.2. De werkzaamheden vallen buiten de begrenzing van het GNN en GO en hebben geen indirect effect op het GNN of GO. Het doorlopen van een Nee, tenzij procedure is niet nodig.

Figuur 5.2 Ligging van het plangebied ten opzichte van het meest nabijgelegen beschermde gebieden.

5.3 Gemeentelijk beleid

In 2007 heeft gemeente Wageningen het Landschapsontwikkelingsplan Binnenveld vastgesteld. Eén van de projecten uit het Landschapsontwikkelingsplan is de 'Noordelijke Ecologische Verbindingszone'. Dit betreft een geplande ecologische verbindingzone tussen Wageningen Hoog (de Veluwe) en de grens van gemeente Rhenen en gemeente Wageningen (de Grift, bij het Binnenveld). Dit project is ook in de Structuurvisie Wageningen uit 2013 opgenomen⁴. Het plangebied grenst aan deze ecologische verbindingzone, door een juiste invulling te geven aan het openbaar groen binnen het plangebied kan de ecologische verbindingzone versterkt worden.

Gemeente Wageningen heeft het Duurzaam Bouwen Beleid 2017-2021 opgesteld en onderdeel hiervan is dat voor nieuwbouwprojecten vanaf 25 studenten kamers of 500 m² utiliteit een D-profiel wordt opgesteld⁵. Onderdeel van het D-profiel is klimaatbestendig en natuurinclusief bouwen⁶. De ontwikkeling valt onder de voorwaarden.

⁴ Gemeente Wageningen Structuurvisie

⁵ Gemeente Wageningen Duurzaam Bouwen Beleid 2017-2021

⁶ Gemeente Wageningen D profiel augustus 2019

6 Conclusies

6.1 Wet natuurbescherming

6.1.1 Natura 2000-gebieden

Het Natura 2000-gebied 'Veluwe' ligt op circa 1,1 km van het plangebied. Daarnaast liggen 'Rijntakken' op circa 2 km en 'Binnenveld' op circa 4,9 km van het plangebied. De werkzaamheden in het plangebied resulteren niet in een oppervlakteverlies van het Natura 2000-gebied, evenmin veroorzaakt het versnippering voor aangewezen soorten, verontreiniging of verdroging. Negatieve effecten van geluid, beweging en trilling op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uit te sluiten.

De werkzaamheden kunnen in de aanlegfase en gebruiksfase gepaard gaan met een toename aan emissie van stikstof. Uit een eerste stikstofberekening is gebleken dat er tijdens de aanleg en het gebruik effecten ten gevolge van stikstof te verwachten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe. Per ontwikkeling dient er nogmaals een AERIUS-berekening uitgevoerd te worden.

6.1.2 Soortenbescherming

Vleermuizen

De gebouwen aan de Mansholtlaan nr. 4 en 6 zijn door de aanwezigheid van zonwering en gaten en kieren > 1 cm, potentieel geschikt als vaste rust- en/of voortplantingsplaats voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Nader onderzoek naar vaste rust- en/of voortplantingsplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis is noodzakelijk bij de Mansholtlaan nr. 4 en 6.

Het is noodzakelijk om verstoring door (bouw)verlichting tijdens de werkzaamheden op de omliggende groenstructuren (vliegroutes), de vleermuisbunker bij het NIOO-KNAW en omliggende gebouwen (verblijfplaatsen) te voorkomen om overtreding op de verbodsbepalingen van de Wnb te voorkomen (Wnb artikel 3.5, lid 2). Dit kan door (bouw)verlichting niet te richten op de gebouwen, het omliggende groen en de watergangen gedurende de periode dat vleermuizen actief zijn (maart – oktober tussen zonsondergang en zonsopkomst).

Steenmarter

In 2019 is een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van de steenmarter door De Groene Ruimte. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat er op de locatie Plant-e één voortplantingslocatie van de steenmarter aanwezig is (Huuskes, 2020). Het terrein is nog steeds zeer geschikt als voortplantingslocatie voor de steenmarter. Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming vanwege het vernietigen van een voortplantingsplaats van de steenmarter is noodzakelijk.

Huismus

Bij de Grintweg nr. 277 zijn tijdens het veldbezoek huismussen waargenomen, uit gesprek met de eigenaresse van het terrein kwam naar voren dat de huismussen het isolatiemateriaal uit het dak van één van de opstallen halen. Het is mogelijk dat er zich nesten bevinden in één van de opstallen, nader onderzoek naar de huismus op deze locatie is nodig.

Buizerd

De aangetroffen grotere nesten kunnen mogelijk in gebruik zijn door de buizerd. De soort komt in het plangebied voor, tijdens het veldbezoek is een paartje waargenomen. De verstoringafstand van een broedende buizerd is 75 meter (BIJ12, 2017). Aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van een buizerd-horst binnen de effectafstand is noodzakelijk. Hieruit blijkt of het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk is.

Kerkuil en steenuil

Door de herinrichting van het terrein gaat er een deel van het foerageergebied van de kerkuil en steenuil verloren. Wanneer het foerageergebied in het plangebied minder optimaal wordt voor de kerkuil en/of steenuil, is het de vraag of er voldoende leefgebied overblijft. Het uitvoeren van een effectonderzoek is noodzakelijk. Indien het plan leidt tot het verlaten van de nestplek, dient een ontheffing Wnb aangevraagd te worden vanwege het dusdanig verstoren van de kerkuil en/of steenuil dat die zijn nestlocatie verlaat.

Overige broedvogels

Alle in Nederland broedende vogels zijn beschermd (Wnb art. 3.1 lid 2 en lid 4). Het projectgebied biedt voor de meerkoet geschikte broedlocaties. Bij werkzaamheden gedurende het broedseizoen (grootweg maart tot en met juli) dient eerst een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden om overtreding van de verbodsbepalingen tijdens de werkzaamheden te voorkomen.

Overige soorten

Negatieve effecten op beschermde planten, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden zijn uitgesloten. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing en geldt ook voor niet beschermde flora en fauna. De zorgplicht houdt in dat de werkzaamheden die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel als mogelijk dienen te worden nagelaten of dat er maatregelen dienen te worden genomen om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

6.1.3 Houtopstanden

De ligging van de bebouwde kom houtopstanden is vastgesteld in de Bomenverordening 2010 van gemeente Wageningen. De mogelijk te kappen bomen liggen buiten de bebouwde kom Boswet. Enkel de bomenrij langs de Grintweg valt onder de Wet natuurbescherming Houtopstanden, de overige mogelijk te kappen bomen binnen het plangebied zijn geen onderdeel van een bomenrij van meer dan 20 bomen en/of onderdeel van een zelfstandige eenheid van bomen groter dan 10 are. Hierdoor vallen de bomen niet onder de Wet natuurbescherming Houtopstanden.

6.2 Natuurbeleidskaders

6.2.1 Gelders natuurnetwerk en groene ontwikkelingszone

Het plangebied ligt op circa 1 km afstand van het dichtstbijzijnde GNN-gebied en op circa 1,6 km van het dichtstbijzijnde GO. Daarnaast ligt het plangebied op circa 2,6 km van het dichtstbijzijnde rustgebied voor winterganzen, op circa 3 km van het dichtstbijzijnde weidevogelgebied en op circa 3,4 km van de dichtstbijzijnde ecologische verbindingzone. De werkzaamheden vallen buiten de begrenzing van het GNN en GO en hebben geen indirect effect op het GNN of GO. Het doorlopen van een Nee, tenzij procedure is niet nodig.

6.2.2 Gemeentelijk beleid

Het plangebied grenst aan een beoogde ecologische verbindingzone tussen Wageningen Hoog (de Veluwe) en de grens van gemeente Rhenen en gemeente Wageningen (de Grift, bij het Binnenveld), door een juiste invulling te geven aan het openbaar groen kan de ecologische verbindingzone versterkt worden.

Gemeente Wageningen heeft het Duurzaam Bouwen Beleid 2017-2021 opgesteld en onderdeel hiervan is dat voor nieuwbouwprojecten vanaf 25 studentenkamers of 500 m² utiliteit wordt in Wageningen een D-profiel wordt opgesteld. Onderdeel van het D profiel is klimaatbestendig en natuurinclusief bouwen.

6.3 **Samenvattende tabel**

In onderstaande tabellen is een samenvatting weergegeven van conclusies voortkomend uit het verkennend natuuronderzoek.

Wet natuurbescherming: gebiedsbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Nadere procedure/ mitigerende maatregelen
Natura 2000-gebieden	Mogelijk toename stikstofdepositie	AERIUS-berekening	Nog niet bekend

Wet natuurbescherming: soortbescherming	(Mogelijke) Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Nadere procedure/ mitigerende maatregelen
Planten	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Vleermuizen	Verstoring door verlichting	n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> Mitigerende maatregelen om lichtverstoring te voorkomen.
	Mogelijke vaste rust- en voortplantingsplaatsen in gebouwen aan de Mansholtlaan nr. 4 en 6	Aanvullend vleermuisonderzoek naar verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis	<ul style="list-style-type: none"> Verdere procedures nog niet bekend.
	Mogelijke vaste rust- en voortplantingsplaatsen in de bomen,	Aanvullende bomencheck wanneer bekend is welke bomen gekapt gaan worden. Aanvullend hierop kan aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen nodig zijn.	<ul style="list-style-type: none"> Verdere procedures nog niet bekend.
Grondgebonden zoogdieren	Vernietiging voortplantingslocatie Steenmarter (Mansholtlaan nr, 4)	Bij indienen ontheffingsaanvraag na oktober 2022 is nieuw onderzoek nodig	Ontheffing aanvragen vernietigen voortplantingsverblijfplaats steenmarter.

Wet natuurbescherming: soortbescherming	(Mogelijke) Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Nadere procedure/ mitigerende maatregelen
Vogels	Nesten algemene broedvogels	n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> • Broedvogelcontrole in de periode maart t/m juli
	Verstoring en vernietiging nestlocatie huismus (Grintweg nr. 277)	Huismusonderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere procedures nog niet bekend.
	Verstoring nestlocatie en vernietiging leefgebied kerkuil	Nader effectonderzoek naar de kerkuil	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere procedures nog niet bekend.
	Vernietiging leefgebied steenuil	Nader effectonderzoek naar de steenuil	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere procedures nog niet bekend.
	Verstoring buizerd	Nader onderzoek naar aanwezigheid nesten van de buizerd	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere procedures nog niet bekend.
Amfibieën	Geen	n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> • n.v.t.
Reptielen	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Vissen	Geen	n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> • n.v.t.
Ongewervelden	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Wet natuurbescherming: gebiedsbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Nadere procedure/ mitigerende maatregelen
Houtopstanden	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Natuurbeleidskaders	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Nadere procedure/ mitigerende maatregelen
Natuurnetwerk Nederland	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Gebieden buiten het NNN	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Gemeentelijk beleid	Duurzaam Bouwen Beleid 2017-2021	Geen	Natuurinclusief bouwen

Kansen voor Biodiversiteit

Wereldwijd staat de biodiversiteit sterk onder druk. Om de afname van biodiversiteit niet alleen te stoppen maar tevens te verhogen, zal Sweco zich extra inspannen om de biodiversiteit te bevorderen. U mag van ons dan ook een proactieve houding op het gebied van biodiversiteit verwachten. Als wij kansen zien voor biodiversiteit, zullen wij u als opdrachtgever, daar op wijzen en adviseren hoe deze kansen benut kunnen worden.

Een hoge biodiversiteit zorgt voor meer leven in de wijk, dit gaat vaak samen met de juiste toepassing van meer groen. Dit heeft voor mensen en dieren meerdere voordelen. Zo heeft wetenschappelijk onderzoek aangetoond dat mensen zich veiliger op straat voelen in een groene omgeving. Ook komen uitingen van agressie minder vaak voor in groenere buurten en is groen goed voor de gezondheid. Er is aangetoond dat mensen 'mentaal herstellen' in een groene omgeving. Groen biedt daarnaast een mogelijkheid even te ontspannen aan stress of de drukte van de stad. Groene gebouwen hebben een positieve invloed op de beleving van de stedelijke leefomgeving. Mensen bekommeren zich en/of voelen zich betrokken bij groen in hun directe omgeving. Het bieden van een thuis voor diersoorten kan dit gevoel versterken. Daarnaast heeft het groen ook een educatieve functie, een groene omgeving kan helpen om het concentratievermogen te vergroten en creativiteit te stimuleren.

In hedendaagse ontwerpen van nieuwe gebouwen zijn geen of nauwelijks verblijfsmogelijkheden aanwezig voor diersoorten die afhankelijk zijn van bebouwing, zoals vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Deze soorten hebben hun rust- en voortplantingsplaatsen in spouwmuren, spleten, kieren of onder dakpannen. Voor deze soorten is het inbouwen van faunavoorzieningen in de nieuwbouw heel goed mogelijk. Deze kunnen worden toegepast zonder concessies te doen aan het uiterlijk of de kwaliteit van het gebouw of het comfort van de gebruikers. De faunavoorzieningen zijn namelijk geheel ingekaderd, zodat de dieren nergens anders dan op de toegewezen plekken kunnen komen en er geen overlast zal zijn. Naast maatregelen voor dieren zijn er ook mogelijkheden voor beplanting, zoals een groene gevel of een groen dak.

Een nadere uitwerking van een geschikt ontwerp kan, in samenspraak met een deskundig ecooloog van Sweco Nederland B.V., opgesteld worden.

Referenties

- BIJ12 (2017) *Kennisdocument Buizerd*, ingezien van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-002-Kennisdocument-Buizerd-1.0.pdf>.
- BIJ12 (2017) *Kennisdocument Kerkuil*, ingezien van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-011-Kennisdocument-Kerkuil-1.0.pdf>.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), periode 2015-2020.
Ingezien van <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/> op 14 juli 2020.
- NDFF verspreidingsatlas. Ingezien van <https://www.verspreidingsatlas.nl/> op 14 juli 2020.
- Provincie Gelderland (2019) *Verordening van Provinciale Staten van provincie Gelderland houdende Omgevingsverordening Gelderland*. Omgevingsverordening Gelderland, met nummer 2019-004409 (Prov. Blad 2019, 3225).
- Huuskes, M. (2020) *Beter Bereikbaar Wageningen. Milieueffectrapport*. BG1126 MER BBW. Royal HaskoningDVH.
- Poelmans, A. (2017) *Natuuronderzoek. De Born Oost Wageningen*. Referentienummer: SWNL0216668. Sweco Nederland B.V., Arnhem.
- Vermolen, R.T. (2020) *Natuurtoets Buitengebied Wageningen. Toetsing Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland*. Projectnummer 0419484.101. Antea Group, Deventer.

Websites

SOVON	www.sovon.nl
EIS Nederland	www.eis-nederland.nl
Vlinderstichting	www.vlinderstichting.nl
RAVON	www.ravon.nl
Zoogdiervereniging	www.zoogdiervereniging.nl
Kennisdocumenten	https://www.bij12.nl/kennisdocumenten

Bijlage 1 Oppervlakteberekning

oppervlakte berekening De Born Oost
20-04-2021

omschrijving	oppervlakte
opp plangebied	104.195m ²
opp bebouwing	27.236m ²
opp hoofdverharding	5.702m ²
opp fietspad	3.911m ²
opp trottoir	3.675m ²
opp wandelpaden (halfverharding)	1.477m ²
opp kavelgroen	21.900m ²
opp openbaar groen	30.896m ²
opp watergangen en buffers	9.398m ²

LOOSVANVLIET kindruissingel 4U 2013 AS Haarlem
 telefoon 31 (0)23 531 0007
 atelier voor stedenbouw, landschap, architectuur atelier@loosvanvliet.nl www.loosvanvliet.nl

Projectnaam: S83 De Born Oost	Geplaatst: W1 2020-04-14 W2 2020-04-14 W3 2020-04-14 W4 2020-04-14 W5 2020-04-14 W6 2020-04-14 W7 2020-04-14 W8 2020-04-14 W9 2020-04-14 W10 2020-04-14	Datum: 2020-04-14	Omschrijving:					
Tekenaar: S83-2020-04-14 De Born Oost_onderbouwing JFM oppervlakte berekening	<table border="1"> <tr> <td>Schaal: 1:2000</td> <td>Datum: 2020-04-14</td> <td>Geplaatst: JFM</td> <td>Formaat: A0</td> <td>Bladzijde: 1</td> </tr> </table>			Schaal: 1:2000	Datum: 2020-04-14	Geplaatst: JFM	Formaat: A0	Bladzijde: 1
Schaal: 1:2000	Datum: 2020-04-14	Geplaatst: JFM	Formaat: A0	Bladzijde: 1				